

Sucho prověřuje lesy na Vysočině. Stromy volí různé strategie přežití

7.9.2026 - Jiří Bartoš | Krajský úřad Kraje Vysočina

Letní měsíce s extrémními teplotami a dlouhodobým nedostatkem srážek vystavují lesní porosty na Vysočině obrovskému stresu. Pohled do krajiny odhaluje předčasně žloutnoucí a opadávající listy některých stromů. Tento jev ilustruje rozdílné obranné mechanismy, kterými jednotlivé druhy dřevin reagují na kritický nedostatek vláhy. Zatímco některé stromy volí radikální shoz listů, jiné bojují do posledního momentu s plnými korunami. Nejvýraznějším příkladem okamžité reakce na sucho je bříza bělokorá.

Tento pionýrský druh má mělký kořenový systém, který nedokáže čerpat vodu z hlubších vrstev půdy. Jakmile povrchová vrstva vyschne, bříza začne okamžitě omezovat výpar vody. „Břízy reagují na akutní stres ze sucha velmi viditelně. Aby zachránily své klíčové orgány, tedy kmen a kořeny, obětují listy. Ty nejprve zežloutnou a následně opadají mnohem dříve než u ostatních listnáčů. Jde o evoluční strategii přežití – strom se zbaví plochy v podobě listů, kterým odpařuje vodu, a přejde do stavu nouzového útlumu,“ vysvětlila radní Kraje Vysočina pro oblast lesního a vodního hospodářství, zemědělství a životního prostředí Andrea Peňáz.

Klíčovou otázkou zůstává, jestli takto oslabené stromy dokážou regenerovat. Pokud strom shodí listy kvůli suchu až v průběhu pozdního léta, obvykle to jeho celkové přežití neohrozí. V daném roce sice znovu neobrazí, ale pokud v zimě a na jaře přijde dostatek srážek, v dalším roce na jaře standardně vyraší z připravených pupenů. Problém by nastal v případě extrémního sucha na začátku vegetačního období. Tehdy by stromy musely vyrašit podruhé v jednom roce, což vyčerpává jejich zásobní látky a výrazně snižuje jejich vitalitu do budoucna.

Další listnaté dřeviny přistupují k hydrologické krizi odlišně podle své anatomie: duby sázejí na hluboké křovité kořeny, kterými dosáhnou na spodní vodu. Listy jsou zároveň pokryty velmi silnou voskovou vrstvou, čímž se minimalizuje odpar. Jasany dokážou velmi rychle a účinně otevírat a uzavírat průduchy na listech, a tedy regulovat spotřebu vody podle aktuální teploty a disponibilní vláhy.

I přes schopnost jednotlivých dřevin odolávat suchu, současný stav přináší velká rizika. Oslabené listnáče, které předčasně shodily listy, mají narušenou obranyschopnost a stávají se tak snadným cílem pro podkorní hmyz a dřevokazné houby. „Žádáme lesníky i vlastníky lesa, aby monitorovali nejen smrkové porosty kvůli kůrovci, ale zaměřili svoji pozornost i na chřadnoucí listnaté dřeviny, aby se předešlo sekundárním vlnám napadení škůdci. Nikdo z nás totiž nechce, aby se opakovala kůrovcová kalamita z minulých let,“ dodala závěrem Andrea Peňáz.

- Jiří Bartoš, odbor životního prostředí a zemědělství
Krajský úřad Kraje Vysočina
tel.: 564 602 264, e-mail: bartos.j@kr-vysocina.cz
- foto: archiv Kraje Vysočina

https://www.kr-vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=4139468&id_org=450008